

Ne treba se varati, položaj naše narodne duše je sudbonosno ozbiljan: samo se oportunist može odnositi prema njemu neozbiljno. Osnovno je načelo psihologije naroda: svaki pojedinac nosi u sebi ne samo sudbinu voje lične već i narodne duše. Svaki je odgovoran za sve. U telu narodanašeg, duše naše isprepletene su među sobom kao korenje u zemlji, iz koga raste jedno stablo, jedno drvo. U svakome ima svačije duše, a sve duše sačinjavaju jedan nedeljivi organizam. Ako je duša moja zagnojila čirom efoizma, zar se otrovni gnoj njen neće razliti po celom organizmu narodne duše? Ako je srce tvoje zaraženo samoživošću, zar nisi postao gangrena u organizmu narodne duše, gangrena koju treba otseći?

Navikavaj sebe na misao: narodna duša nije nešto odvojeno od nas pojedinaca; ona je organsko jedinstvo svih duša sviju pojedinaca. Ma šta ti radio, ma šta mislio, ma šta osećao, – tvoj rad, tvoja misao, tvoje osećanje proniče svu narodnu dušu, ulazi u nju sa svima svojim porocima i vrlinama, gadostima i radostima. Za zdravlje naše narodne duše odgovoran je svaki od nas, i najveći i najmanji, i najučeniji i najnepismeniji, i najviđeniji i najponiženiji.

Evropski Čovek ili Rastkov Bogočovek?

Kada se naša narodna duša prvi put ustumarala na raskrsnici između dva sveta, Sv. Sava ju je odlučno poveo putem Bogočoveka Hrista. Do njega, ona je bila slepa; kroz njega ona je progledala i prvi put ugledala večnu Istinu i večni smisao života. Od smrtnog, on je dušu našu okrenuo Besmrtnom, od vremenog – Večnom, od čovečjeg – Bogočovečnom. Kome ćemo ići, prijatelji moji, kada se duša naš, plava ptica naša, ustumara u kavezu tela našeg, ustumara mučena rastkovskim pitanjima: šta je život? šta je smrt? zašto se daje život čoveku kada se završava smrću? Spopadnu li nas ta jeziva pitanja, ko će nam odgovoriti na njih: da li evropski čovek ili Rastkov Bogočovek?